

*Завора Таїна Миколаївна,
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
кандидат економічних наук, доцент
Пожидаєва Вікторія Олександрівна,
Полтавський Національний технічний університет імені Юрія Кондратюка*

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ЗАХОДІВ У ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІЙ СФЕРІ

Стратегічною лінією розвитку економіки та соціальної сфери України є підвищення енергоефективності та енергозбереження. Характерною рисою для енергозбереження є висока економічна ефективність. Енергозбереження охоплює всі сфери життєдіяльності міста і потребує належного та системного підходу.

Ефективність використання ПЕР в економіці України в цілому є низькою, але запроваджуються програми енергозбереження, які вже показують результат. Енергоємність валового внутрішнього продукту в Україні у 3,6 разів вища за енергоємність промислово розвинутих європейських країн. Для підвищення енергоефективності та потенціалу енергозбереження необхідним є створення адміністративних, нормативно-правових та економічних механізмів, які будуть сприяти підвищенню енергоефективності та енергозбереження.

Програма енергозбереження та підвищення енергоефективності вже діє у Київській області. Вона розроблена відповідно до Порядку розроблення, прийняття Київських обласних комплексних та цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання, затвердженого рішенням Київської обласної ради від 23.07.2013 № 648-33-IV, Методики галузевих, регіональних програм енергоефективності та програм зменшення споживання енергоресурсів бюджетними установами шляхом їх раціонального використання, затвердженої наказом Національного агентства України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів від 17 березня 2009 року № 33. Ініціатором розроблення програми є департамент житлово-комунального господарства і паливно-енергетичного комплексу облдержадміністрації.

Потенціал енергозбереження в Київській області оцінюється на рівні 36-40% від загального рівня споживання енергоносіїв. Тому в сучасних дуже складних економіко-політичних умовах, у зв'язку із стрімким ростом вартості енергоносіїв енергоефективність є умовою подальшого росту економіки, а також і соціальної сфери. Станом на 01.01.2015 в Київській області обліковується 1432 котельні, які забезпечують послугою тепло- та гарячого водопостачання населення, з яких 381 котельня для виробництва теплової енергії використовує вугілля або альтернативні види палива.

А в той же час, житловий фонд України налічує близько 10,4 млн. будинків загальною площею 1 млрд. кв. м, значна частина яких не відповідає сучасним теплотехнічним характеристикам. Майже 5 тис. будинків перебувають у аварійному стані, 36 тис. будинків віднесено до категорії старих. Кожен третій будинок житлового фонду потребує проведення капітального або поточного ремонту.

Важливою складовою ефективного механізму фінансування енергоефективних проектів є заохочення суб'єктів підприємницької діяльності до енергозаощадження. До найефективніших стимулів можна віднести: пільгове кредитування, податкові пільги, преміювання працівників. До сучасних джерел фінансування енергоефективних проектів, які мають низку недоліків щодо інструментів їх отримання чи використання належать:

- кошти приватних осіб та домогосподарств (обмеженість фінансових ресурсів та їх прямого використання);

- кошти Державного бюджету (обмеженість коштів, особливо для великомасштабних проектів);
- пільгові кредити (недостатність інформованості підприємств, установ та організацій про конкретні процедури й умови отримання пільгових кредитів);
- кредити комерційних банків;
- гранти (довготривалість процедури отримання гранта, поетапне і досить повільне надходження коштів);
- державні субсидії (трудомісткість та довготривалість робіт з підготовки фінансової документації для енергоефективних проектів);
- лізинг (наявність додаткових платежів по лізингу, крім плати за користування устаткування);
- револьверний фонд (наявність законодавчих інституціональних бар'єрів заважають отриманню коштів бюджетними організаціями);
- власні кошти підприємств, організацій, установ (недостатність власних коштів);
- інші фінансові ресурси.

Основною тенденцією є те, що інвестиційні ресурси в цілому по Україні формувалися на 59,7% за рахунок власних коштів підприємств (організацій, установ), зокрема в Полтавській області на 81,1% і має динаміку до збільшення.

У той же час спостерігається постійне недофінансування енергоефективних проектів у житлово-комунальному господарстві України з боку держави (8,9% від інвестицій в основний капітал), та в Полтавській області 3,6%. Це вщемляє інтереси не тільки підприємств цієї галузі, а й населення, оскільки від цього знижується якість послуг, збільшується рівень аварій та відсутність надання послуг взагалі. Постійна дотаційність підприємств житлово-комунального господарства України, наявність значних сум дебіторської заборгованості, здійснення тарифної політики органами місцевого самоврядування, з одного боку, та відсутність податкових пільг та сприятливого інвестиційного середовища.

Основними формами фінансової підтримки держави є:

- надання державних гарантій по кредитах або облігаційних позиках, що залучаються для здійснення енергозберігаючих проектів, відшкодування частини витрат на сплату відсотків по кредитах, позиках, одержаних у кредитних організаціях з метою поліпшення їх економічних показників;
- фінансування заходів, які передують енергозбереженню і підвищенню енергетичної ефективності, зокрема проведення енергетичних обстежень, оснащення приладами і системами обліку використовуваних енергетичних ресурсів, упровадження систем енергетичного менеджменту в бюджетній сфері;
- фінансування технічних заходів щодо енергозбереження з низькою економічною ефективністю, зокрема з тривалими термінами окупності у бюджетній сфері, проведення яких необхідне для подальшої реалізації заходів з високою ефективною ефективністю;
- фінансування енергозберігаючих пілотних економічно ефективних проектів у бюджетній сфері;
- фінансування заходів у сфері розвитку нормативно-правового, нормативно-технічного, медичного забезпечення, проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт, навчання, інформаційної підтримки та пропаганди енергозбереження й підвищення енергетичної ефективності.

Формування та реалізація стратегічних засад ефективного розвитку економіки України у напрямі енергозбереження і підвищення енергозбереження вітчизняних підприємств вимагає моделі, яка б забезпечила стрімку активізацію інвестиційних процесів у всіх галузях економіки. Фінансові проблеми житлово-комунального господарства в Україні значно звузили внутрішні джерела для реалізації проектів з енергозбереження її впровадження енергоефективних технологій, міжнародні фінансові ресурси стали практично недоступними. Недофінансування енергоефективних проектів та

програм порушує комплексність реалізації проектних заходів, зриває терміни досягнення цілей та їх основних завдань.

Список використаних джерел

1. Пинда Ю. В. Соціально-економічні механізми стимулювання енергозберігаючих заходів на регіональному рівні /Т.Г. Василбців, Ю.В. Пинда // Вісник Львівської комерційної академії: Львів. – 2006. – Вип. 20. – С.42-48 .
2. Енергетичний баланс України за 2012р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).
3. Офіційний сайт державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.ukrstat.gov.ua/](http://www.ukrstat.gov.ua/)
4. Офіційна інтернет-сторінка Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naer.gov.ua/potencial-2>, 17.05.2011.
5. Стратегія енергозбереження в Україні: Аналітичні довідкові матеріали в двох томах: Загальні засади енергозбереження / За ред. В.А. Жовтянського, М.М. Кулика, Б.С. Стогнія. – К.: Академперіодика, 2006. – Т.1. – С.- 510.